

ШКОЛСКИ УСПЈЕХ И МОРАЛНА РАЗВИЈЕНОСТ УЧЕНИКА У ДРУГОЈ ТРИЈАДИ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Бања Лука, јун 2019. године

Мр Милица Тителски, инспектор-просвјетни савјетник

Школски успјех ученика у другој тријади основне школе

- Остварени резултати у току IV, V и VI разреда
- НПП дефинисани су васпитно-образовни циљеви, задаци и исходи учења који подстичу социјални и морални развој ученика.
- Праћење и вредновање оствареног напретка ученика

Појам и суштина моралног васпитања

- Циљ и задаци моралног васпитања
- Садржаји моралног васпитања у основној школи
- Развој моралности ученика у основној школи
- Улога школе у развоју моралности

Узрасне могућности ученика у другој тријади основне школе

Физичке, интелектуалне, социјалне и
емотивне карактеристике ученика
старости од 9 до 11 година

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- **Проблем и предмет истраживања**

ПРОБЛЕМ истраживања је утврђивање повезаности образовних резултата и моралне развијености ученика

ПРЕДМЕТ истраживања је утврђивање односа и корелације, остварених резултата ученика на тесту из математике и српског језика provedеном приликом истраживања, те општег школског успјеха ученика на крају школске 2017/18. године и моралне развијености

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- Циљ и задаци истраживања

ЦИЉ: Провјерити да ли и у којој мјери постоји статистички значајна повезаност између школског успјеха и моралне развијености ученика (ПМП, УМВ, МПД) у другој тријади основне школе.

ЗАДАЦИ:

1. Установити да ли постоји статистички значајна повезаност између општег школског успјеха и моралног развоја ученика друге тријаде (ПМП, УМВ, МПД)
2. Утврдити да ли постоји статистички значајна повезаност између постигнућа ученика на тесту знања из српског језика у 5. разреду и њиховог моралног развоја (ПМП, УМВ, МПД)
3. Испитати да ли постоји статистички значајна повезаност између постигнућа ученика на тесту знања из математике у 5. разреду и њиховог моралног развоја (ПМП, УМВ, МПД).

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- Хипотезе истраживања

Главна хипотеза

Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између школског успјеха и моралне развијености ученика у другој тријади основне школе.

Подхипотезе:

1. Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између општег школског успјеха и постигнућа ученика на тесту моралне развијености (ПМП, УМВ, МПД).
2. Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између постигнућа ученика на тесту знања из српског језика у 5. разреду и тесту моралне развијености ученика (ПМП, УМВ, МПД).
3. Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између постигнућа ученика на тесту знања из математике у 5. разреду и њиховог постигнућа на тесту моралне развијености (ПМП, УМВ; МДП).

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- Варијабле истраживања

Независне варијабле:

- остварени општи школски општи успјех ученика на крају 4. разреда
- резултати ученика на тесту из српског језика у 5. разреду
- постигнућа ученика на тесту из математике у 5. разреду

Зависна варијабла

представља ниво моралне развијености ученика вреднована кроз три категорије:

- ниво познавања моралних појмова,
- ниво усвојености моралних врлина и ставова и
- ниво моралног понашања и дјеловања.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- Методе, технике истраживања
- Истраживачки инструменти

Методе:

Метода теоријске анализе и синтезе
Сервеј истраживачки метод
Дескриптивна метода

Технике:

1. тестирање из српског језика и математике и анализа резултата.
2. тестирање моралне развијености (ПМП, УМВ и МДП).
3. анализа педагошке документације.

Инструменти

Тест моралне развијености

Тест за провјеру знања из српског језика

Тест за провјеру знања из математике

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- Популација и узорак истраживања

Намјерни узорак (16% укупне популације ученика овог узраста на територији Града Бање Луке)

Р.б.	Основна школа	Број одјељења	Број ученика
1.	ЈУ ОШ „Свети Сава“ Бањалука	2	52
2.	ЈУ ОШ „Бранко Ћопић“ Бањалука	2	56
3.	ЈУ ОШ „Доситеј Обрадовић“ Бањалука	2	40
4.	ЈУ ОШ „Петар Петровић Његош“ Бањалука	2	52
5.	ЈУ ОШ „Иван Г. Ковачић“ Бањалука	2	57
6.	ЈУ ОШ „Алекса Шантић“ Бањалука	2	57
УКУПНО:		12	314

- **Организација и ток истраживања**

Јун, 2018.

Децембар,
2018.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

- Статистичка обрада података

Статистички поступци:

- а) дескриптивна статистика, (израчунавање основних мјера просјека и стандардна девијација),
- б) процентуални износ,
- в) Пирсонов коефицијент корелације.

Статистичка обрада података - софтверски пакет SPSS Statistics 23.

АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Општи школски успјех

Дескриптивни статистички преглед оствареног општег школског успјеха ученика на крају школске 2017/18. године

Општи шк. успјех		f	%	Средња вриједност	Стандардна девијација
недовољан	(1)	/	/		
довољан	(2)	/	/		
добар	(3)	12	4,2		
врло добар	(4)	64	22,6		
одличан	(5)	207	73,1		
Укупно		283	100,0	4,69	0,54

- 12 ученика или 4,2%
- 64 ученика или 22,6%
- 207 ученика или 73,1%

Анализа успјеха ученика на тестовима из српског језика и математике

Задаци сачињени на три нивоа сложености (5 + 4 + 2)

Српски језик (граматика, књижевност, правопис и језичка култура)

Математика (Природни бројеви до 100 –стотине и десетице прве хиљаде, математички изрази са примјеном основних мјера за мјерење масе, рјешавање задатака уз помоћ двије рачунске операције, једноставни текстуални задаци, рјешавање неједначина и математичких проблема)

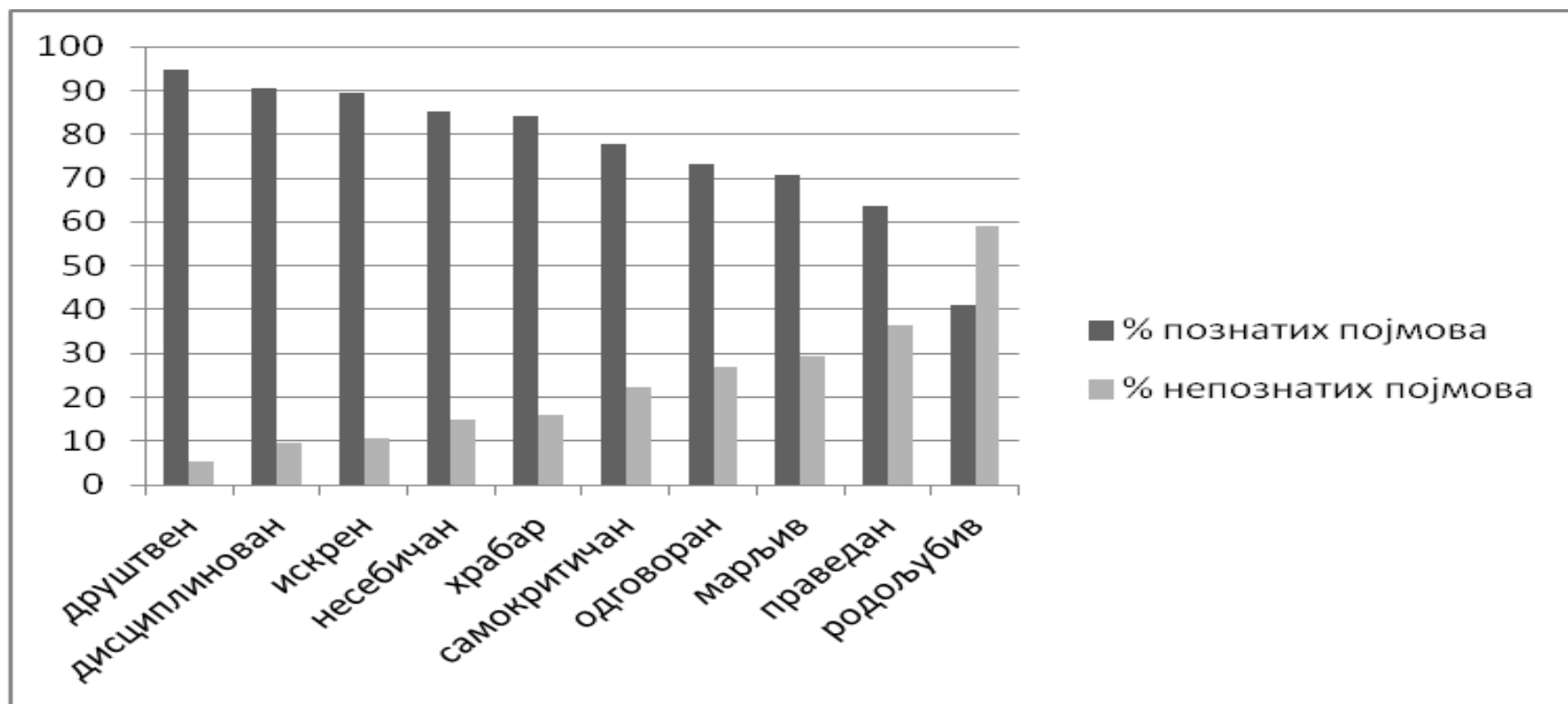
Дескриптивни статистички преглед остварених резултата на провјери НЗОТ из српског језика и математике

	N	M _{оџ}	M _{RSI}	M _{KPI}	Мин	Макс.	M	SD
Тест из српског језика	283	18,78	9,68	5,41	1	45	33,88	6,60
Тест из математике	283	19,12	8,56	4,30	5	45	32,01	7,57

Анализа резултата ученика на тесту моралног развоја

1. дио теста: познавање и препознавање основних моралних појмова

Ученици су кроз понуђене карактеристике требали да одреде поједини морални појам.

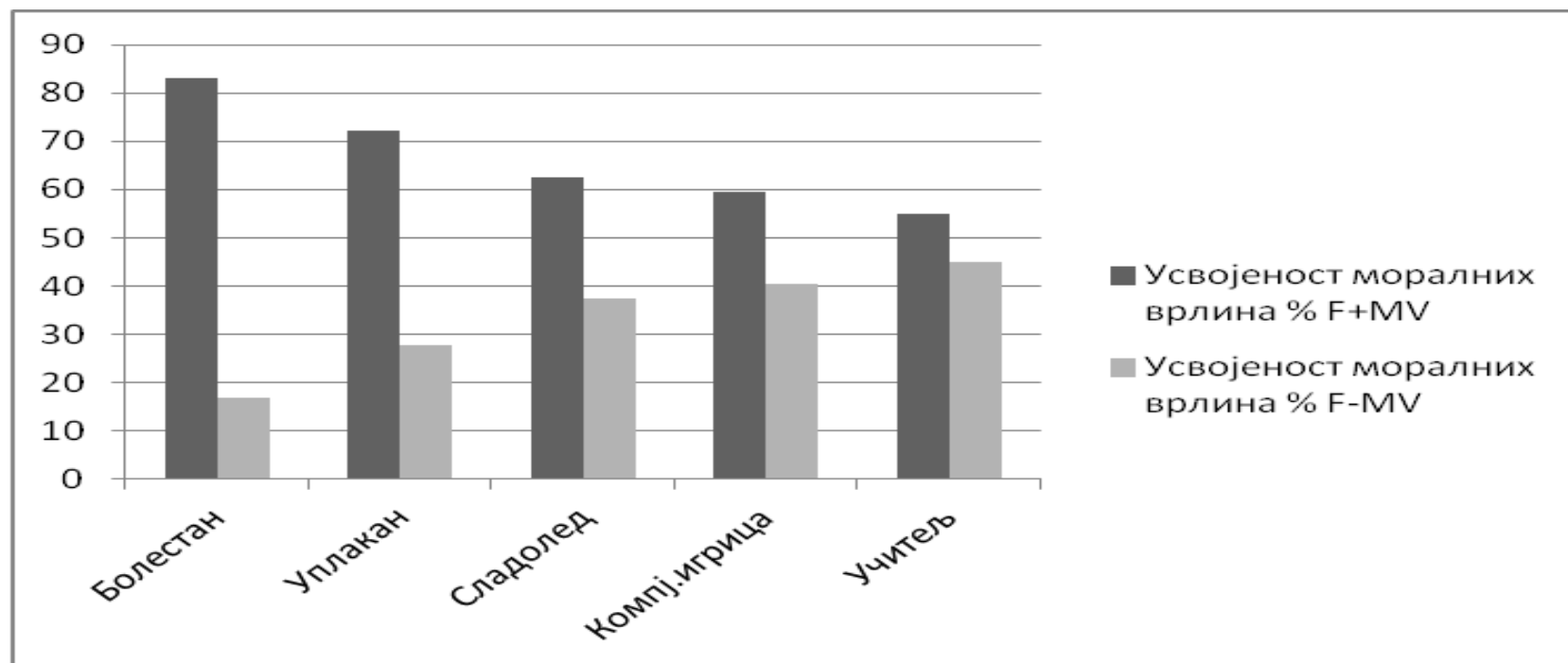

Графички приказ збирне процјене познавање и препознавање основних моралних појмова

Анализа резултата ученика на тесту моралног развоја

2. дио теста: процјена моралних врлина

Ученици су процјењивали и вредновали дјеловања у одређеним социјалним ситуацијама, те одмах доносили свој суд (учтивост, емпатичност, кооперативност, досљедност и критичност).

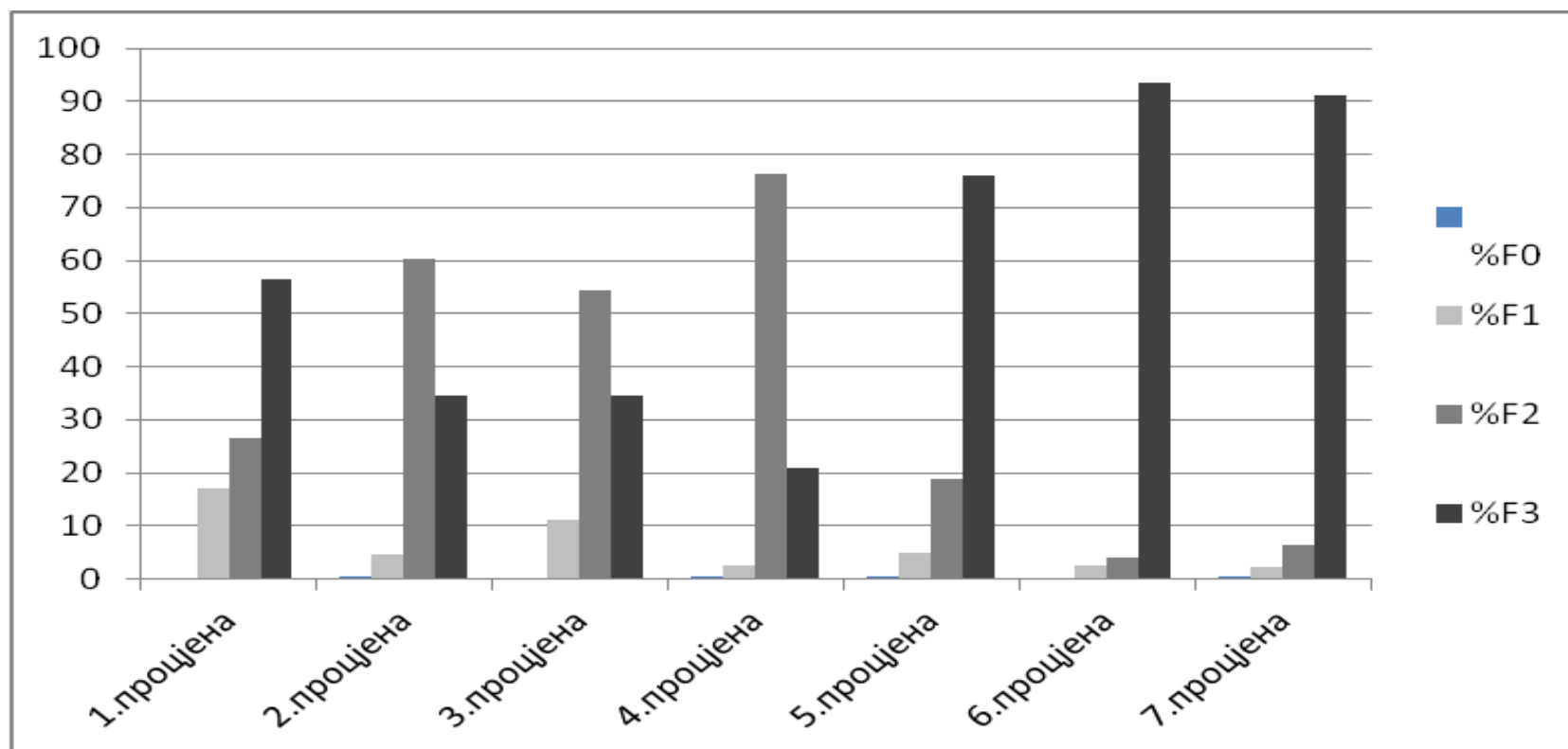

Графички приказ збирне процјене моралних врлина

Анализа резултата ученика на тесту моралног развоја

3. дио теста: процјена моралног понашања у ситуацијама из окружења

Ученици су примјереним социјалним ситуацијама исказивали усвојене моралне ставове и начин дјеловања и понашања (праведност, савесност, одговорност, колегијалност, солидарност, емпатичност).

Графички приказ збирне процјене моралног дјеловања и понашања

Анализа резултата ученика на тесту моралног развоја

Дескриптивни статистички преглед остварених резултата на тесту моралног развоја

	N	Мин.	Макс.	М	SD
ПМП	283	0	10	7,70	1,81
УМВ	283	1	5	3,32	1,18
МДП	283	4	21	16,65	2,49
Укупно	283	9	35	27,66	3,78

Повезаност општег школског успјеха и моралне развијености ученика

Повезаност општег школског успјеха ученика и познавање моралних појмова

Pearson Correlation $r=0,47$, ниво значајности $0,01$

$N=283$

Постојање повезаности општег школског успјеха и познавања моралних појмова умјереног интензитета.

Остварени резултати општег школског успјеха могу бити показатељи познавања одабраних моралних појмова (друштвен, дисциплинован, искрен, несебичан, храбар, самокритичан, одговоран, марљив, праведан и родољубив) код ученика у другој тријади основне школе

Повезаност општег школског успјеха и моралне развијености ученика

Повезаност општег школског успјеха ученика и усвојеност моралних врлина

*Pearson Correlation $r = 0,11$, на нивоу значајности $0,05$
 $N=283$*

Готово не постоји повезаност општег школског успјеха са усвојеношћу моралних врлина.

Повезаност између општег школског успјеха и нивоа усвојености моралних врлина још увијек слаба, мада је статистички значајна, што нам говори да остварен висок школски успјех не мора у свим случајевима да значи усвојеност моралних врлина (учтивост, емпатичност, кооперативност, досљедност и критичност) и обрнуто.

Повезаност општег школског успјеха и моралне развијености ученика

Повезаност општег школског успјеха ученика и моралног дјеловања и понашања

Pearson Correlation $r = 0,16$, значајност на нивоу 0,01
N=283

Ниска, али статистички значајна корелација указује да висок школски успјех може бити показатељ моралног дјеловања и понашања ученика, али и обрнуто.

Морално понашање и дјеловање (*праведност, савесност, одговорност, колегијалност, солидарност, емпатичност*) може бити повезано са општим школским успјехом. Наиме, што се ученик чешће понаша морално, испољава већу одговорност према извршавању школских обавеза, па и постиже бољи школски успјех.

Повезаност општег школског успјеха и моралне развијености ученика

Повезаност општег школског успјеха ученика и укупних резултата моралне развијености

Pearson Correlation $r = 0,37$, статистички значајан на нивоу 0,01
N=283

Међусобна повезаност општег школског успјеха и моралне развијености је умјерен и статистички значајна.

Мала, али значајна повезаност између општег школског успјеха и моралне развијености, што нам је потврда да остварен висок школски успјех може бити објективан показатељ и моралне развијености ученика и обрнуто. Морална развијеност ученика може утицати на постизање већег општег школског успјеха.

Повезаност резултата на тесту из српског језика и моралне развијености

Повезаност резултата на тесту из српског језика и познавања моралних појмова

*Pearson Correlation $r = 0,51$, ниво значајности $0,01$
 $N=283$*

Постојање умјерене корелације и статистички значајне повезаности резултата на тесту из српског језика и познавања моралних појмова.

Добивени резултати нам указују на постојање повезаности и важност садржаја српског језика за разумјевање и упознавање моралних појмова (друштвен, дисциплинован, искрен, несебичан, храбар, самокритичан, одговоран, марљив, праведан и родољубив). Кроз садржаје српског језика ученици се упознају са различитим карактерима ликова и ситуацијама, што им омогућава упознавање и разумјевање одређених моралних појмова.

Повезаност резултата на тесту из српског језика и моралне развијености

Повезаност резултата на тесту из српског језика и усвојеност моралних врлина

*Pearson Correlation $r = 0,17$ статистичка повезаност, 0,01
N=283*

Коефицијент корелације је што нам указује на ниску, али статистички значајну.

Остварен успјех у усвајању садржаја из српског језика значи да је и усвојеност моралних врлина (учтивост, емпатичност, кооперативност, досљедност и критичност) остварена. Програмски садржаји српског језика пружају обиље могућности, а васпитни циљеви конкретне смјернице које директно могу да подстакну усвајање моралних врлина ученика.

Повезаност резултата на тесту из српског језика и моралне развијености

Повезаност резултата на тесту из српског језика и моралног дјеловања и понашања

*Pearson Correlation $r = 0,15$, статистичка значајност 0,01
N=283*

Добивени резултати нам говоре да постоји слаба, али статистички значајна повезаност, између образовних резултата из српског језика и моралног дјеловања и понашања.

Остварени образовни резултати из српског језика могу да значе успјешно развијено морално дјеловање и понашање (*праведност, савесност, одговорност, колегијалност, солидарност, емпатичност*) ученика и обрнуто. Успјешно развијено морално дјеловање и понашање ученика може да допринесе остваривању бољих образовних резултата ученика из српског језика.

Повезаност резултата на тесту из српског језика и моралне развијености

Повезаност резултата на тесту из српског језика и укупних резултата моралне развијености

*Pearson Correlation $r = 0,40$, статистичка значајност $0,01$
 $N=283$*

Коефицијент корелације, нам говори да постоји статистички значајна умјерена повезаност између образовних резултата из српског језика и моралне развијености ученика.

Добивени резултати указује на важност интеграције садржаја из српског језика са васпитним циљевима који омогућавају моралну развијеност ученика.

Повезаност резултата на тесту из математике и моралне развијености ученика

Повезаност резултата на тесту из математике и познавање моралних појмова

*Pearson Correlation $r = 0,42$ статистичка значајност 0,01
N=283*

Резултати указују да постоји умјерена корелација и битна повезаност између остварених резултата на тесту из математике и познавања моралних појмова код ученика.

Анализа ове повезаности нам указује да постоји предуслов да уз успјешно савладане садржаје из математике, омогућимо и успјешније познавање моралних појмова (друштвен, дисциплинован, искрен, несебичан, храбар, самокритичан, одговоран, марљив, праведан и родољубив).

Повезаност резултата на тесту из математике и моралне развијености ученика

Повезаност резултата на тесту из математике и усвојености моралних врлина

Pearson Correlation $r = 0,052$

N=283

Коефицијент корелације указује на незнатну корелацију и небитну повезаност између образовних резултата остварених на задацима из математике и усвојених моралних врлина.

Из овога можемо закључити да образовни резултати из математике нису за сада гаранција за усвајање моралних врлина (учтивост, емпатичност, кооперативност, досљедност и критичност).

Повезаност резултата на тесту из математике и моралне развијености ученика

Повезаност резултата на тесту из математике и моралног дјеловања и понашања

Pearson Correlation $r = 0,057$

N=283

Коефицијентом корелације утврђена је изузетно ниска корелација, између остварених задатака на тесту из математике и моралног дјеловања и понашања, гдје повезаност готово и да не постоји, тако да је значајност ове повезаности занемарива.

Повезаност резултата на тесту из математике и моралне развијености ученика

Повезаност резултата на тесту из математике и укупних резултата моралне развијености

*Pearson Correlation $r = 0,25$ статистичка значајност $0,01$
 $N=283$*

Овај коефицијент нам пружа сазнање да је остварена ниска корелација, значајног нивоа повезаности између резултата на тесту из математике и резултата на тесту моралног развоја.

Иако мала, статистички значајна повезаност и између образовних резултата из математике и моралне развијености ученика, указује на важност интеграције садржаја из математике, као и начина њиховог усвајања са васпитним циљевима који омогућавају моралну развијеност. (упорности, систематичности, уредности, тачности, одговорности и других моралних квалитета личности).

ВЕРИФИКАЦИЈА ХИПОТЕЗА

1. подхипотеза

Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између општег школског успјеха ученика и постигнућа ученика на тесту моралне развијености (ПМП, УМВ, МДП).

- *умјерена повезаност између општег школског успјеха и познавања моралних појмова (постоји повезаност, коефицијент корелације $r = 0,47$, ниво значајности $0,01$),*
- *повезаност општег школског успјеха са усвојеношћу моралних врлина је врло ниског нивоа, мада статистички значајна (незнатна повезаност, коефицијент корелације $r = 0,11$, на нивоу значајности $0,05$),*
- *повезаност између општег школског успјеха и моралног дјеловања и понашања је ниског нивоа, готово да и не постоји мада је статистички значајна (небитна повезаност, коефицијент корелације, $r = 0,16$, ниво значајности $0,01$),*
- *ниска повезаност између општег школског успјеха и моралне развијености ученика, али статистички значајна (постоји извјесна повезаност, коефицијент корелације $r = 0,37$, ниво значајности $0,01$).*

1. подхипотезу - можемо прихватити у цјелости

2. подхипотеза

Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између постигнућа ученика на тесту знања из српског језика у 5. разреду и тесту моралне развијености ученика (ПМП, УМВ, МДП).

- *умјерена повезаност између резулата добијених на тесту из српског језика и познавања моралних појмова (постоји повезаност, коефицијен корелације $r = 0,51$ ниво значајности $0,01$),*
- *врло ниска, али статистички значајна повезаност између резултата добивених на тесту из српског језика и усвојености моралних врлина, (незнатна повезаност, коефицијент корелације $r = 0,17$, ниво значајности $0,01$),*
- *врло ниска, али ипак статистички значајна повезаност између резултата на тесту из српског језика и моралног дјеловања и понашања (небитна повезаност, коефицијент корелације $r = 0,15$, ниво значајности $0,01$),*
- *повезаност између резултата остварених на тесту из српског језика и тесту моралног развоја је ниска, али статистички значајна (постоји извјесна повезаност, коефицијент корелације, $r = 0,40$, на нивоу значајности $0,01$).*

2. подхипотезу- можемо прихватити јер резултати на тесту из српског језика остварују извјесну повезаност са познавањем моралних појмова и моралном развијеношћу ученика

3. подхипотеза

Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између постигнућа ученика на тесту знања из математике у 5. разреду и постигнућа ученика на тесту моралне развијености (ПМП, УМВ, МДП).

- *умјерена је повезаност између остварених резултата на тесту из математике и познавања моралних појмова код ученика (постоји повезаност, коефицијент корелације, $r = 0,42$, са нивоом значајности $0,01$),*
- *не постоји значајна повезаност између остварених резултата на тесту из математике и усвојености моралних врлина (небитна повезаност, коефицијент корелације $r = 0,05$, ниво значајности занемарен),*
- *не постоји значајна повезаност између остварених резултата на тесту из математике и моралног дјеловања и понашања (небитна повезаност, коефицијент корелације, $r = 0,05$, ниво значајности занемарен),*
- *ниска је али значајна повезаност између остварених резултата на тесту из математике и тесту моралног развоја (постоји извјесна повезаност, коефицијент корелације, $r = 0,25$, ниво значајности $0,01$).*

3. подхипотезу - можемо одбацити, али не у цјелости, јер резултати на тесту из математике остварују извјесну повезаност са познавањем моралних појмова и моралном развијеношћу ученика.

Главна хипотеза:

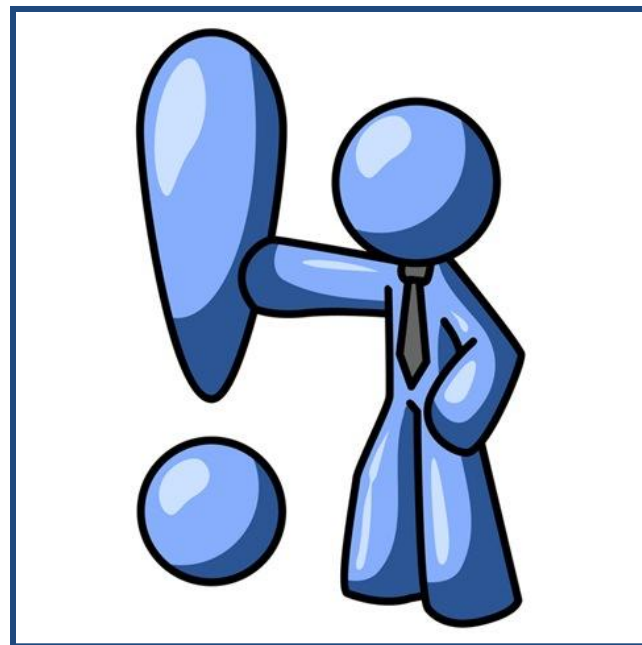
Претпоставља се да постоји статистички значајна повезаност између школског успјеха и моралне развијености ученика у другој тријади основне школе.

- *умјерена повезаност школског успјеха са познавањем моралних појмова (дисциплинован, друштвен, искрен, марљив, несебичан, одговоран, праведан, родољубив, храбар и самокритичан)*
- *између школског успјеха и усвојености моралних врлина, (учтивост, емпатичност, кооперативност, досљедност и критичност) постоји незнатна корелација и небитна повезаност са, као и са моралним дјеловањем и понашањем ученика (праведност, савесност, одговорност, колегијалност, солидарност, емпатичност).*

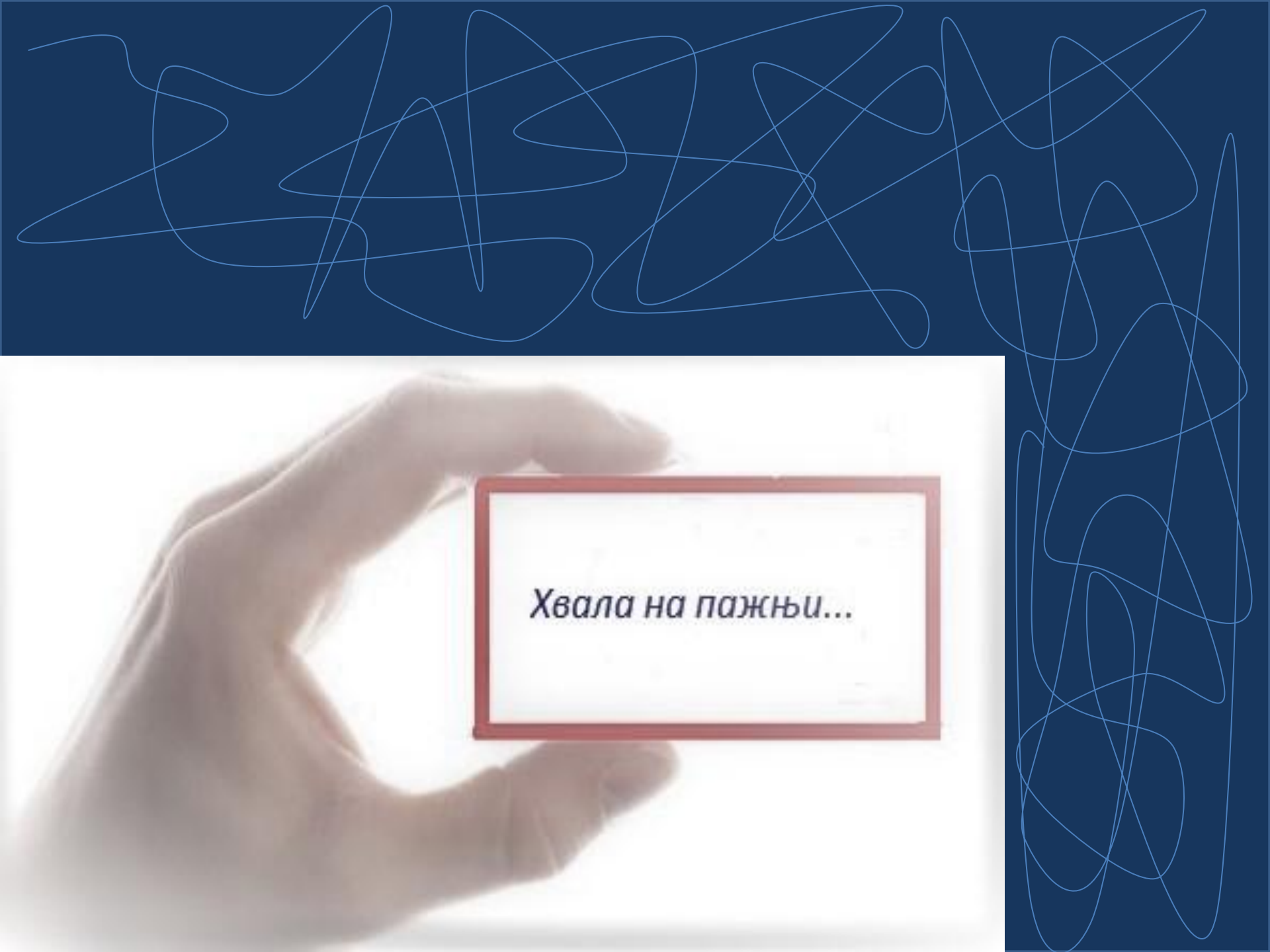
Образовни резултати, нису мјерило примјенљивих моралних врлина, као и моралног дјеловања и понашања, које одређују карактерне црте сваке личности и искуствене активности.

Школски успјех остварује малу, али статистички значајну повезаности са укупном моралном развијеношћу ученика у другој тријади основне школе, те главну хипотезу можемо прихватити, али не у цјелости.

ЗАКЉУЧАК

- Циљеви, задаци и очекивани исходи учења прописани наставним програмима у другој тријади основне школе, **пружају могућност подстицаја и усмјеравања моралног развоја ученика** у другој тријади основне школе, уз ангажованост и професионалну посвећеност наставника.
- За подстицај моралном развоју **неопходан је и правилан одабир наставних метода, техника и средстава рада**, који би омогућили ученику активан и интерактиван положај у наставном процесу и искуствено учење.
- **Физичке, интелектуалне и емотивне могућности** ученика у другој тријади основне школе омогућавају наставницима да у васпитном-образовном раду подстичу и правилно усмјеравају морални развој и усвајање темељних моралних вриједности.
- Проведено истраживање је показало да школски успјех остварује малу, али статистички значајну повезаност са моралном развијеношћу ученика.
- **Трајно усвојени морални квалитети личности уз вољно и емоционално поткрепљено морално увјерење предуслов су за складан међусобни однос у савременом друштвеном окружењу**, те одговоран и стваралачки однос према раду.
- Резултати до којих смо дошли показују оправданост одабране теме и могу послужити наставницима као основ за сагледавање различитих аспеката васпитног дјеловања (у наставном и ваннаставном раду).

Хвала на пажњи...